

Adri Pieck en de bodebus

door Henk van de Bunt

Op de gemeentelijke pagina van De Vierklank werd vorige week de op 16 juli te openen tentoonstelling van het gemeentelijke kunstbezit aangekondigd. Na ongeveer acht jaar zijn daarbij ook een aantal Maartensdijkse voorwerpen en kunstwerken, zoals een tegeltableau van Adri Pieck, de burgemeestersketting van Achttienhoven en de bodebus aan de vergetelheid ontrukkt. Voldoende aanleiding om hierop eens nader in te gaan en kennis te maken met de personen achter de tentoonstelling.

Marjan de Man is kunsthistorica en is door de gemeente de Bilt gevraagd het kunstbezit van de voormalige gemeenten De Bilt en Maartensdijk te inventariseren en op te schonen. Douwe Tijsma is medewerker monumenten van de gemeente de Bilt en is samen met het comité Open Monumentendag verantwoordelijk voor de organisatie van Open Monumentendag.

Samen

Marjan wilde graag na de inventarisatie- en opschoningoperatie van het Maartensdijkse en Biltse kunstbezit een tentoonstelling organiseren. Bijna standaard is er aan de Open Monumentendag een tentoonstelling verbonden. Beide tentoonstellingen zouden misschien raakvlakken met elkaar kunnen hebben. Marjan en Douwe waren het snel eens iets samen te doen. De inventarisatie kwam daarbij goed van pas.

Samenwerken betekende in dit geval ook dat vanaf 16 juli tot en met Open Monumentendag op 12 september het Bilts kunstbezit kan worden gezien. Marjan: 'In de tentoonstelling proberen we de gemeente de Bilt middels de kunst op de kaart te zetten maar ook aandacht te besteden aan de toegepaste kunst zoals de glas-in-loodramen van Atelier Bogtman in Jagtlust'.

Verrassingen

Bij de inventarisatie zijn er wel een paar verrassingen te voorschijn gekomen, zoals een 18^e eeuwse zilveren penning ter ere van een 50jarig huwelijk van de eigenaar van het landgoed Houdringen en de Maartensdijkse bodebus; een soort medaille waarmee de bode, zich onderscheidde. Oorspronkelijk is het een kleine platte metalen tas (of ronde koker) waarin klein opgevouwen (of opgerolde) perkamenten brieven worden vervoerd. Op de tas bevindt zich het insigne; het wapen van de afzender. Door de toename van de hoeveelheid papieren werden de documenten gaandeweg in een leren tas vervoerd en raakt de bodebus in onbruik. De bodebus bleef voortbestaan als insigne. Aan de hand van de bodebus was een bode dus herkenbaar. In vroeger tijden gaf het tonen van de bodebus soms recht op gratis 'openbaar vervoer', zoals het gebruik van de veerpont, trekschuit of diligence. Douwe: 'Ook de Bilt moet een bodebus gehad hebben, daar wordt nog naar gezocht. Ook verrassend is de vondst van de burgemeestersketting van de gemeente Achttienhoven, welke gemeente al sinds 1954 is opgeheven'.

Acht jaar

Een deel van het Maartensdijkse kunstbezit heeft vanaf de gemeentelijke herindeling van 1 januari 2001 in de opslag gestaan. Er waren foto's gemaakt en het kunstbezit was geïnventariseerd. Het is pas leuk als je het mag uitpakken. Een Maartensdijkse zonneploeg, vroeg 20^e eeuwse met een aan de buitenkant origineel uurwerk liet binnen een elektrisch hema-klokje zien. Dezelfde constructie was te zien bij de in 1934 geschonken St. Maartensdijkse klok. Een van de voorgangers had waarschijnlijk geen zin elke zeven dagen het uurwerk op te winden.

De kunstenaar Adri Pieck uit Hollandsche Rading leverde een ontwerp van een tegeltableau in St. Maartensdijk. Hierop zijn de oude gemeentehuizen van Maartensdijk en St. Maartensdijk te zien. Verder is er een broodhuis op te zien. Hierin zat 6.300 gulden,

geschonken door de bevolking van Maartensdijk aan St. Maartensdijk na de watersnoodramp. Burgemeester Schuller was, voordat hij naar Maartensdijk kwam, burgemeester van St. Maartensdijk. Marjan: 'Naar het fenomeen broodhuis deden we naspeuringen bij het Joods-Historische Museum, het nationaal bakkerijmuseum in Hattem en het Catharijneconvent. Geen van deze musea kon ons antwoord geven. We denken dat het gebruik van een broodhuis een religieuze achtergrond heeft. 'Betlehem', de geboorteplaats van Jezus, betekent broodhuis. Verder leverde Adri Pieck een drieluik met daarop de gemeenteraad van Maartensdijk. Alleen maar mannen en veel rook'.

Toppunt

Op de vraag wat volgens beiden het toppunt van de tentoonstelling is, antwoordt Douwe: 'Ik denk meer het zwaartepunt: een wollen, meer dan 100 kg zwaar, handgeknoopt tapijt van de Beverwijkse firma Kinheim. Dit tapijt is in 1932 geleverd t.b.v. de verbouw van Jagtlust tot gemeentehuis, waarschijnlijk voor de raadzaal. In een brief van de firma Kinheim van 14 mei 1932 staat de volgende zinsnede: *'Ik kan de tapijten in de gewenschte maten maken voor f 28,- per vierkante meter. Dit is een speciale prijs en houdt verband met de tijdomstandigheden en met de het feit, dat ik mijn werksters, die allen uit behoeftigen gezinnen voortkomen, waarvan de vader veelal werkeloos is, gaarne zoveel mogelijk aan het werk zou wensen te houden'*. Het tapijt, meer dan 100 kg zwaar, op een 5 meter brede rol kwam van de zolder en collega's beweren, dat het er meer dan 30 jaar heeft gelegen.

Hart

De prachtige verzameling werken van Adri Pieck heeft het hart van Marjan de Man gestolen: 'Adri was een zeer getalenteerde kunstenaar, die met veel gevoel en een toefje eigenwijsheid prachtige dingen heeft gemaakt. Ik ben blij dat ik nu de kans krijg haar kwaliteiten onder de aandacht van het publiek te brengen. Ik merkte dat veel mensen haar werk automatisch oubollig vinden. Maar als je even de tijd neemt om te genieten ben je voorgoed verkocht'.

Wapen.jpg

Toograam door Atelier Bogtman, Haarlem 1932.

Pieck.jpg

Gemeentehuis Maartensdijk door Adri Pieck, aquarel en pastel.

Vloerkleed.jpg

Kinheim tapijt 1932.